BERGEN KOMMUNE

MAFEX 23

Innhold i Kraftverk 23

Totalt 17 bidrag fra 9 skrivere:
12 dikt, 2 prosatekter og 3 aforismer

ALF KJETIL FLATØY: 2 dikt
Steinen
Elsk meg

ANNE GRETHE LØSET: 1 prosatekst og 1 dikt
Inntrengjar
Redsla sit i vindaugskarmen

EINAR SAGEN: 1 prosatekst og 2 dikt
Avskjeden
Ventar
Skya

ELLEN SØRVÅG: 1 dikt
En åpen barnemunn

L L: 1 dikt
Det røde rommet

ROLF JOHNSEN: 2 aforismer
Lykken er ikke...
Det sies at tiden leger alle sår...

ANOYM: 1 aforisme
Der gikk tankene fløyten...

ELSE KARIN CORNELIUSSEN: 1 dikt
Saltet

HARALD JUUL: 3 dikt
Blåmann
Nsb
Trafikk

MAYA: 1 dikt
Igjen en høst jeg kan dyrke

Forord
Sleppe til, eller sleppe unna?
av redaktør Fanny Holmin

Essay
Nesten
av forfatter Øyvind Berg

Øyvind Berg (f.1959) debuterte med diktsamlingen Retninger i 1982. Forfatterskapet inneholder både lyrikk, drama og gjendiktninger. Mye av hans lyrikk er oversatt til engelsk, tysk og dansk. Han er også en av drivkreftene i teaterkompaniet Baktruppen.

Utgiver
Bergen Kommune – seksjon for kunst og kultur

Redaktør
Fanny Holmin

Fanny Holmin (f. 1969) er poet og scenekunstner.
Hun debuterte som lyriker i 1997, og bor i Bergen.
Hun er produsent og utøver i egne sceneproduksjoner, og samarbeider med musikere, videokunstnere og dansere.

Redaksjon
Henning Bergsvåg, Mariann Dalen Husveg, Torfinn Langelid, Randi Magnussen, Gunnar Staalesen

Formgivning
Ian Holcroft, Fuggi Baggi Design. Bergen

ISSN: 1502-9883 Kraftverk

Mer informasjon finner du her
http://www.kraftverkprosjekt.com/litteratur

Sleppe til, eller sleppe unna?

Det er ei side ved det å vere redaktør for Kraftverk som har overrumpla meg. Det at det gir meg høve til fire gonger i året å prate om meg sjølv i teksta som eg skriv her i forordet. Når eg set meg ned for å skrive teksta, så følast det omtrent som å sette seg ned å skrive dagbok. Men eg blir jo flau og forvirra av tanken på at det skal lesast, av andre enn meg. Eg er forbausa, og eg er usikker på om det er eg som er heilt på jordet. Skal eit forord, ein redaktørtekst, vere ei personleg tekst? Skal det vere mi stemme som viser seg der?

Likevel klarer eg ikkje å disiplinere meg sjølv til ein annan skrivestil, til ein meir formell tone. Eg kunne for eksempel fokusert på bidraga i dette nummeret, alle dei gode tekstene, det dei tematiserer, men det følast som om eg då trampar i andre sine bed. Eg vil at dikta og prosatekstene skal få rom og fred til å lesast og opplevast som noko heilt, heilt nytt. Eg vil ikkje opne andre sine gåver, eg vil ikkje ein gong riste på dei for å sjå om lyden av dei vil gjere at de kan gjette kva som er inni.

Då blir det til at eg blir personleg. Det følast litt feil, som om eg er til stades inne i meg sjølv ein snarvisitt, men at eg eigentleg ikkje har lov til å vere her, eg skulle ha stått ute i regnet og halde vakt. Men no er eg her inne, og så skriv eg. Sjølv om det blir rart.

Eg trur at eg er meg. Eg er i allfall veldig opptatt av meg. Det kan tyde på at eg er meg. Eg er opptatt av meg, men på den måten som om eg kavar rundt i eit mudrete tjern, og prøver å kome meg opp på land igjen. Det er ikkje djupt her, vatnet rekk meg til midja, så slik sett er det ingen fare. Det er berre så forferdeleg irriterande å ikkje klare å kome seg opp. Vassbreidda er sleip og grumsete, innimellom er der enkelte steinar eg prøver å få fotfeste på, men dei er så glatte.

Når eg sym inn til midten av tjernet er der reint og stille vatn, og det er godt å vere der. Men med det same eg prøver å kome meg på land, mudrar eg vatnet til så det blir brunt. Eg vil kome til å sjå så skitten ut når eg stig opp av vatnet. Eg kvir meg for det. Eg prøver å finne ein stad eg kan kome meg opp utan å måtte kave slik, utan å måtte leite etter greiner eller steinar med fingrar og føter i vassbreidda slik at eg grumsar til det klare vatnet. Eg likar reint vatn. Eg likar ikkje mudrete brunt vatn. Slik er det berre.

Kanskje eg redda meg ut av dette tjernet no, ved å skrive om det.

FANNY HOLMIN

Nesten

Ofte, når jeg skriver, får jeg lyst til å vise det til noen for å få en kommentar. Sånn har det alltid vært. Nesten like ofte handler kommentaren om min psykiske helse. Sånn har det også nesten alltid vært. Etter 25 år som ganske proff forfatter, har jeg ikke lenger så stor trang til å vise fram de orda jeg har satt på rekke og rad i form av setninger, vanligvis, men desto større trang til å finne ut av hva som skjer, og hva som skjedde, hvordan overlevde for eksempel en som meg? Jeg overlevde, og lever selvfølgelig, i kraft av nesten. Nesten på mange måter: Nesten alle de som uttalte seg, tok fatt i min galskap, og dem dreit jeg loddrett i. Nesten ingen sa noe pent, eller vettug, men dem hørte jeg alltid på. Ikke sånn å forstå at jeg slukte ros rått, der jeg satt på min høye gamp av poesi og red den tøylesløst, men nesten.
Som unge mennesker flest visste jeg nesten ingenting om konsekvensene, takke faen for dét, for hvis jeg hadde hatt litt bedre oversikt, da hadde jeg fått nerver og faktisk noe enda verre: Jeg hadde fått nerver med god grunn. Det var det uttrykket nesten alle brukte, da jeg vokste opp: å få nerver. Mora mi hadde fått nerver og Valium, som hun tok for ikke å "knekke sammen" igjen, som vi sa, og det var slettes ikke uvanlig å for mødre å ta Valium på 1960-tallet, eller Mother's little helper, som Rolling Stones sang om. Det er så lett å glemme sånt, det er nesten som om det ikke var tilfelle, nå som min gode mor for lengst har slutta med pillene, det er så lett å glemme at depresjoner for eksempel, som visstnok er en folkesjukdom, det fantes ikke dengang. Noen fikk nerver, det er klart, men nesten ingen var deppa og i alle fall ikke alvorlig deppa. Det er så lett å glemme at depresjonene, i alle fall som folkesjukdom, de kom sammen med antidepressivene på 1980-tallet. Det er vanskelig å si hva som kom først, depresjonene eller antidepressivene, men jeg tror det var de siste, altså antidepressivene, som kom først. Det er nesten noe bibelsk over dette. Fanden sluker Bibelen, og folket sluker Prozacen, og psykiaterpresten gamper tøylesløst på hesten: Gå nå inn i stallen din, din hoppegra, ta… to Sobril. Det gjorde jeg nesten, da jeg som ung forfatter holdt på å få hetta. Som hjelp til selvhjelp fikk jeg en resept på Sobril og henta dem også, men tok ikke så mye som ett milligram, fordi: Jeg hadde nesten glemt det, men som uforsvarlig ung gikk jeg på skolen og viste visstnok, ved et par anledninger, ganske antisosiale tendenser med preg av noe bipolart skiftende, som ikke likner vanlige humørsvingninger. Men hva faen er vanlige humørsvingninger, spurte jeg i mitt allerede musestille sinn, da jeg ved et par anledninger i skoletida ble forledet inn til psykolog.

Kongen var ei høne,
kyllingen en rev
og Mikkel stakk sitt storsnutete
nebb og nesegrev
oppi kongens flosshatt, pappa sprakk
og psykologen skrev et brev,
og Mikkel svarte slu: To tusen takk.

Akkurat dét skreiv jeg akkurat nå, men det var nesten sånn jeg tenkte, dengang óg. Hold avstand, tenkte jeg. De folka vil meg sikkert bare godt, men det virker nesten som om de gjør meg noe vondt også. Veien til helvete er som kjent brolagt med presteskaller, het det før. Nå er det nesten ingen som husker sånne ordtak, for presteskapet har ikke sånn makt over folk lenger. Det er ikke så mange som går rundt og bekymrer seg for sin evige og høyst personlige frelse lenger. Derimot har det blitt ganske vanlig å ergre seg over sin mangel på livskvalitetstid, sviktende velstand og høyst personlige lykke hver dag, på en skala fra en til ti. Det er nesten ikke tvil om at mange av dem som har noe å tilby på dette markedet, gjør det fordi det er et godt marked med stort vekstpotensiale: Før var det bare de skikkelig gale og oss som ble anklagd for å være det, som ble skyssa inn til psykolog og psykiater. Nå er det normalt. Nå sier de at nesten alle trenger deres hjelp en eller annen gang i livet. Det er helt normalt å være syk i hodet, nesten alle blir syke i hodet av og til, og det er nesten sykt å være frisk. Men det er sånn jeg kjenner meg, i alle fall frisk nok til å fortsette å skrive. Nesten.

ØYVIND BERG

Steinen

Jeg var en stein som fulgte
elvens strømninger
det var mange andre steiner der
ønsket mitt var å bryte fri

bryte fri fra elven strømninger
velge veier som ingen før meg hadde valgt

nå er jeg steinen snart ute ved havet
er jeg fri nå?

ALF KJETIL FLATØY

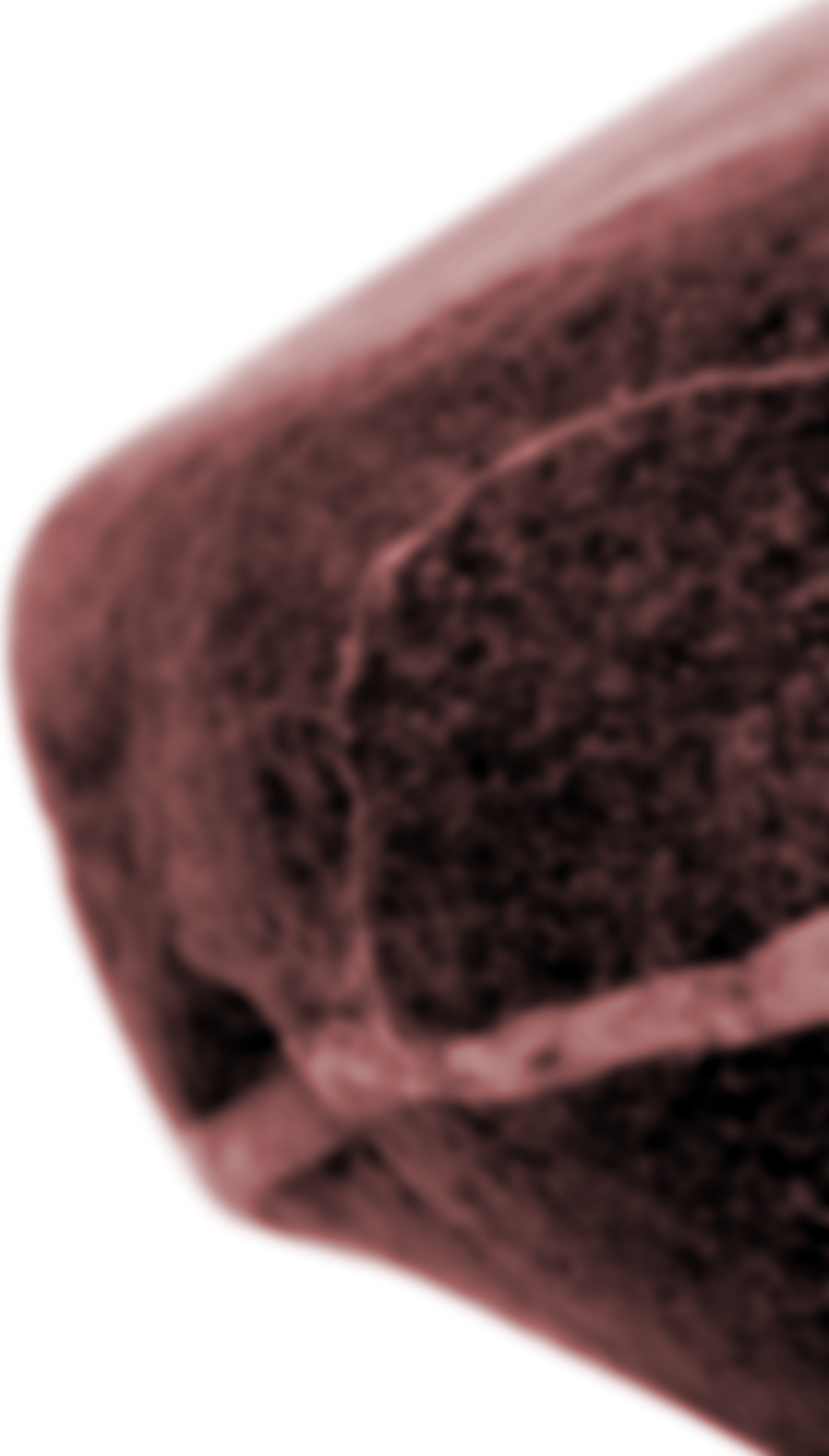

Redsla
sit i vindaugskarmen
ho bankar og ropar
om hjelp
Stoltheita
trekker ned
fin rullegardin

ANNE GRETHE LØSET

Det røde rommet

Du
lurte på
om jeg ville ha et sukkertøy.
Jeg takket ja med en gang.
Du tok meg
i handa di
trakk meg inntil deg.
Vi
gikk til det
røde rommet
med bamser på hyllene.

Det ble kaldt i rommet.
Du
lukket vinduet.
Latteren
som nettopp hadde fylt rommet
med glede
forsvant.
Du
låste døren
så ingen
skulle komme inn.
Det var det du sa.
Så
satte
du meg på
fanget ditt
og sa at jeg var fin.

Det røde rommet ble rødere.
Det røde rommet ble kaldere.
Selv om ikke vinduet stod oppe.
Det røde rommet var rødt som blod.

Akkurat som kjolen min.

LL

Skya

Skya slepp sola fri og regnet kjem
Skya slepp månen fri og lyset kjem
Sola gret og månen ler

EINAR SAGEN

Elsk meg

Kyss meg fra skyene
gå med meg i fjellet.

Sammen kan vi fly mot solen
om våre vinger ikke brenner opp.

Elsk meg ubetinget med dine kyss fra skyene
der fra fjellene hvor vi elsket så ømt og så varmt.

Bare elsk meg.

ALF KJETIL FLATØY

Igjen en høst jeg kan dyrke.
Alle mine nakne greiner
Jeg kan plukke et vissent løv
Og speile meg i dets død.

Se her – jeg er din hver høst.
Du kan plukke meg opp fra bakken
Hvis du vil.

Tiden er nådeløs, du må være snar
For om litt eies jeg ikke lenger.

MAYA

Inntrengjar

Du sa du kom med sanninga. Kanskje ville eg ikkje like di historie, men eg ville vel ikkje leve på ei løgn? Eg slapp deg inn, og du gav deg til. Det var så trøyttande å ha deg her så lenge. Du kravde meir og meir merksemd. På slutten gjekk all energien min med til å tilfredsstille deg. Du var kravstor og pirkete, og eg fekk stadig høyre at eg ikkje gjorde godt nok arbeid. Du nesten drukna meg.

Ikkje noko å samle på, kan eg seie om deg no. Det du påstod var jo heilt sprøtt. Det er enkelt å seie i ettertid, men du hadde ein eigen måte å smyge deg innpå meg med. Ei stund klarte eg ikkje å skilje kva som var deg og kva som var meg. Eg trudde dine meiningar var mine eigne.

Viss du kjem igjen, kan det hende eg gjer same feilen om igjen, og slepp deg inn. Du får meg jo til å tru at det du kjem med er det einaste ekte, og at berre du kan gje meg dei rette svar på store spørsmål i livet. Du er forkledd, eller du står gøymd medan du kastar støvet ditt over meg. Korleis kan eg då forstå at du berre vil meg vondt? Korleis kan eg skilje dine påstandar frå det som er mitt når du et deg inn i meg?

Du tok frå meg håp og draumar. Glede kalla du løgn.
Deg kallar eg depresjon.

ANNE GRETHE LØSET

Avskjeden

I heile går sat han og venta på at ho skulle kome. Ho ringde dagen før og sa at i morgon kjem eg og hentar tinga mine. Alle tinga, spurde han. Ja, eg vil bli ferdig med det, svarte ho og la på.

Ho kom ikkje og han kjende seg letta med det same, men no var angsten der att. Då han vakna i dag kjende han uroa i magen. Hadde ein vond draum om natta. Orka ikkje vere heime og vente lenger. Bestemte seg for å dra på fisketur i fjellet. Han pakkar sekken og drar med det same. Han går opp til den vesle hytta si som ligg ved eit stort vatn. Der har dei hatt mange fine stunder saman.

Han stansar ved vatnet for å prøve fiskelykka før han går heilt fram til hytta. Det er kaldt i lufta og tidlig sommar. Små isflak driv med vinden og lagar små bølgjer i vatnet når dei kalvar. Oppe i fjellet ligg det isbrear og smelta vatn renn i små bekkar. Berre sildrande lydar bryt stilla. Han fiskar med sluk, men får ikkje napp.

Medan han står der og fiskar tenkjer han på henne, livet og døden. Han har levd ei stund og veit ein del om livet, men ingenting om døden. Veit berre døden kjem når livet tar slutt. Om døden tar slutt veit han ikkje. Det hastar ikkje, tenkjer han.

Då han møtte henne, var han ein populær mann på byen. Var nettopp komen heim frå Paris og hadde med ein lang brukt militærfrakk, ein breibremma hatt og eit par skaftestøvlar. Det var eit kostyme som blei lagt merke til. Folk snudde seg etter han med forundra beundring. Noen sa han såg ut som ein kunstnar. Hadde sin eigen identitet. Noe personlig som berre var han. Huskar ho var så stolt av han, men det er lenge sidan. No gjekk han i vanlige klede, som folk flest.

Dei siste vekene hadde han hatt dårlig kontakt med henne. Ho var fjern og prata lite. Ein dag han kom heim låg det berre ein lapp på bordet. Ho var reist. Flytta sin veg, men tinga hennar var att i huset. Han tenkjer det er best å bli noen dagar på hytta. Sleppe vere heime når ho kjem. Unngå å sjå avskjeden i auga.

Han pakkar saman fiskeutstyret og går bort til den raudmåla hytta. Ser at døra står på gløtt. Det er lyst ute, men nesten heilt mørkt inne. Han tenner eit stearinlys på eit bord. Ser seg rundt i rommet og får auge på ein urørlig skikkelse på golvet. Han går nærare.

Det går eit støkk gjennom kroppen hans.

Ventar

Han sit og ventar
at nokon skal kome
ingen har sagt dei skal kome
Det er lenge sidan

medan kona levde var det nokon som kom
då ho drog i fjor vår vart det slutt

no er han gamal og sjuk
klarar ikkje kome seg ut

snart ventar berre doktor og prest

så kjem vener og slekt

EINAR SAGEN

En åpen barnemunn

Ut – skal det komme latter.

Inn – skal det gå næringsrik føde.

Ut – kommer ikke et ord.

Inn – går bestefars vemmelige grøde.

LN

Lykken er ikke hva du gjør, men hva du føler når du tør

ROLF JOHNSEN

Det sies at tiden leger alle sår,
men en må huske at det settes også spor

ROLF JOHNSEN

Der gikk tankene fløyten – jeg fikk sprøyten

ANONYM

Saltet

Tårene er salte.
Dei dryp ned i panna når eg lagar mat.

Eg er fattig, og har ikkje ein gong råd til salt
i grauten.

ELISE KARIN CORNELIUSSEN

nsb

de vil ha meg med på toget
det går om tre minutter
jeg står på perrongen
og holder en bag
med det aller mest
nødvendige
på ryggen har jeg en
sekk full av andres
forventninger
det går alltid et tog
i følge nsb
men det toget jeg
vil ta har ennå
ikke gått

HARALD JUUL

blåmann

eg sit åleine
i stova på post 2b
radioen står på
han spelar blåmann,
blåmann bukken min
eg bryt saman i gråt
men eg veit ikkje kvifor

noko har rørt ved meg
ein diffus og sår
atterljom frå barndomen
mange år før livet mitt
gjekk i knas

HARALD JUUL

trafikk

før vart eg plaga
med trafikk i hovudet

legen fann ein ny
medisin til meg

etter tre veker
byrja han å virke

no er eg midt
i trafikken

HARALD JUUL